

آمادگی

برای مسابقات

شطرنج

مارک دوورتسکی، آرتور یوسوپف

مترجم: بهرام کیشی گرمودی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

آمادگی برای

مسابقات شطرنج

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

مارک دوورتسکی - آرتور یوسوپوف

ترجمه بهرام کیشی گرمرودی

Dvoretsky, Mark

دوارتسکی، مارک
آمادگی برای مسابقات شطرنج / مارک دوارتسکی،
آرتور یوسفوف؛ ترجمه بهرام کیشی گرمرودی. —
تهران: مؤید، ۱۳۷۹.

۲۰۲ ص.

ISBN 964-93044-0-1

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
عنوان اصلی: Training for the tournament
player.

۱. شطرنج. ۲. شطرنج -- مسابقه ها. الف. یوسفوف،
آرتور Iusupov, Artur ب. کیشی گرمرودی، بهرام،
۱۳۳۱ - مترجم. ج. عنوان.

۷۹۴/۱۲

GV۱۴۴۵/د۹۲۸

۱۳۷۹

۷۹-۱۸۳۴۵م

کتابخانه ملی ایران

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

مؤسسه انتشاراتی مؤید

WWW.ACHMAZSTORE.IR

نام کتاب: آمادگی برای مسابقات شطرنج

مترجم: بهرام کیشی گرمرودی

لیتوگرافی: طلوع

چاپ: سیاوش

نوبت چاپ: اول پاییز ۷۹

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

ناشر: مؤید

۳۰۰ تومان

تقدیم به همسر شکوفه

پسر کیهان

و مادر صدفه

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

با تشکر از شیرین و شکوفه فرح بخش

ACHMAZ

و با قدردانی از همکاری صمیمانه آبتین گلکار

که در ویراستاری کتاب ما را یاری رسانده

WWW.ACHMAZSTORE.IR

فهرست

۹	مقدمه مترجم
۱۰	پیشگفتار مدرسه‌ای برای آینده
۱۳	مقدمه
۱۵	فصل اول. ضعف و قدرت بازیکنان
۴۲	راه موفقیت
۴۵	طرز بازی با سیاه
۴۹	فصل دوم. تجزیه و تحلیل بازیهای خود
۷۲	تردید مفسر
۸۰	فصل سوم. تکنیک کار کردن روی بازیهای خود و دیگران
۸۰	قسمت اول
۸۹	قسمت دوم
۱۰۷	مهره اضافی
۱۱۱	فصل چهارم. مطالعه بازیهای کلاسیک
۱۲۱	یافتن ادامه‌های جدید
۱۳۰	فصل پنجم. ارزیابی پوزیسیون و انتخاب طرح در وسط بازی
۱۵۵	درباره یک مقاله
۱۶۶	فصل ششم. احساس بخصوص در مورد شاه
۱۷۰	مثالهای تکمیلی
۱۷۲	ارزیابی و بررسی
۱۸۰	فصل هفتم. افکار و نصایح بزرگان
۱۸۵	فصل هشتم. اکتشافات خلاق و اشتباهات آموزنده
۱۹۵	پاسخ تمرینات

مقدمه استاد خسرو هرنندی

هنر خوب بازی کردن در عرصه شطرنج مانند هنر درست زندگی کردن است. یافتن راهکارهای صحیح نیاز به کسب دانش و به کارگیری تجارب و توصیه‌های بزرگان این فن دارد.

مارک دوورتسکی یکی از مربیان و محققین بزرگ شطرنج است که در کتابهای خود کوشیده است به طور عملی به خوانندگان و شاگردانش راز چگونه مطالعه کردن و چگونه تمرین کردن را القا کند که این خود در پیشرفت هر شطرنجباز نقش مهمی دارد.

تدریس و مطالعه عمیق کتابهای دوورتسکی برای شطرنجبازان در سطح استادی توصیه شده است. من نیز گزیده‌ای از مطالب آنها را در کلاسهای تدارکاتی تیم ملی ایران به کار گرفته‌ام.

ترجمه این کتاب سودمند را به جامعه شطرنج ایران تبریک می‌گویم.

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه مترجم

مختصری از گفتمان یوسف صفوت در مقدمه کتاب مایزلیس، چاپ ۱۳۵۱، ترجمه سروژ استپانیان

«صاحب همتی وارسته کمر همت بر بندد، شهرت و نام‌طلبی را فروگذارد، پایبند منافع و مطامع مادی و حطام دنیوی نباشد، موانع و مشکلات را سهل و ناچیز انگارد، از تنقید و خرده‌گیری نهراسد و با ترجمه کتابی نسبتاً جامع از یکی از صاحب نظران و اساتید صاحب صلاحیت این هنر شریف بر مشتاقان و طالبان این فن و سالکان معدود این طریق منت نهد و ره‌گم‌کردگان این وادی را به طریق صواب هدایت و به سرمنزل مقصود راهنمون گردد و استعدادهای نهفته جوانان این آب و خاک را شکوفان و بارور سازد...»

مترجم بدون هیچ توقع و انتظاری امیدوار است که کتابهای دیگری از این مجموعه را ترجمه کند و در اختیار هموطنان علاقه‌مند قرار دهد.
این مجموعه شامل کتابهای زیر است:

<i>Training for the Tournament Player</i>	۱. آمادگی برای مسابقات شطرنج (دوورتسکی)
<i>Secrets of Chess Training</i>	۲. رازهای آمادگی در شطرنج (دوورتسکی)
<i>Secrets of Chess Tactics</i>	۳. رازهای تاکتیک شطرنج (دوورتسکی)
<i>Opening Preparation</i>	۴. تدارک‌گشایش (دوورتسکی - یوسوپوف)
<i>Positional Play</i>	۵. بازی پوزیسیونی (دوورتسکی - یوسوپوف)

به قدر توان می‌کشد بار مور
بهرام‌کیشی گرم‌رودی

پیشگفتار

مدرسه‌ای برای قهرمانان آینده

ویکتور گالاتمن

اهمیت استفاده از راهنماییها و همکاریهای استادان بزرگ برای شطرنجبازان جوان پوشیده نیست در سالیان بسیار دور قهرمان جهان، میخائیل باتونیک، به عنوان اولین رئیس مدرسه شطرنج برای تمامی ملتها انتخاب شد. از همین مدرسه بازیکنان مطرحی خارج شدند. سایر مدارس از این دست که با هدف تربیت استادان بزرگ تأسیس شدند از چنین اقبالی برخوردار نشدند.

آرتور یوسوپوف زمانی که مارک دوورتسکی در مدرسه باتونیک مشغول به کار بود در آنجا تحصیل می‌کرد و از دوورتسکی تعلیم می‌گرفت. مدت زمانی از آن گذشت و یوسوپوف تبدیل به یکی از قویترین استادان بزرگ شد و به مسابقات مدعیان قهرمانی جهان راه یافت. در همین زمان دوورتسکی بدل به مربی مشهوری شده بود که تعداد زیادی از جوانان قهرمان جهان در میان شاگردان او به چشم می‌خوردند. او به یوسوپوف، دولماتوف، آکساندریا و دریف کمک کرد تا برای مسابقات مدعیان قهرمانی جهان آماده شوند.

مدرسه شطرنج دوورتسکی - یوسوپوف که واحدهای خود را به صورت حضوری و مکاتبه‌ای ارائه می‌کرد، در اواخر سال ۱۹۸۹ تأسیس شد. تلفیق یک استاد بزرگ سطح بالا با یک تعلیم دهنده با تجارب قابل توجه این امکان را به وجود آورد تا آنان آموزشهای شطرنج را به روشی جدید و در سطحی بسیار بالاتر از گذشته ارائه دهند.

دورتسکی و یوسوپوف به من به عنوان یک استاد شطرنج مدیریت مدرسه را پیشنهاد کردند تا

در زمینه رفع مشکلات سازمانی همراه با فعالیتهایشان با آنها همکاری کنم. به اختصار از شاگردان و معلمان و همچنین برنامه ریزی مدرسه برای شما تعریف خواهم کرد.

در هر سال دو ترم برگزار می شود که هر کدام بین ۱۰ تا ۱۵ روز به طول می انجامد. ما به شطرنج بازان جوانی تعلیم می دهیم که از کاندیدای استادی کمتر نباشند. ما از ۱۲ تا ۱۵ نفر برای هر ترم دعوت می کنیم تا با تعلیم دهندگانشان در این کلاسها شرکت کنند. یوسوپوف، دوورتسکی و همچنین استاد بزرگ گریگوری کایدانوف که به صورت تمام وقت با مدرسه همکاری می کنند به آموزش جوانان و تعلیم دهندگانشان می پردازند. متخصصان با تجربه ای نیز به همراه ما به ارائه مطالب می پردازند. استادان بزرگی مانند میخایل سورشفکسی، آلکساندر کوسیکوف، میخایل بوکشنسکی و ولایمیر ولفسون از مدرسان ما بوده اند.

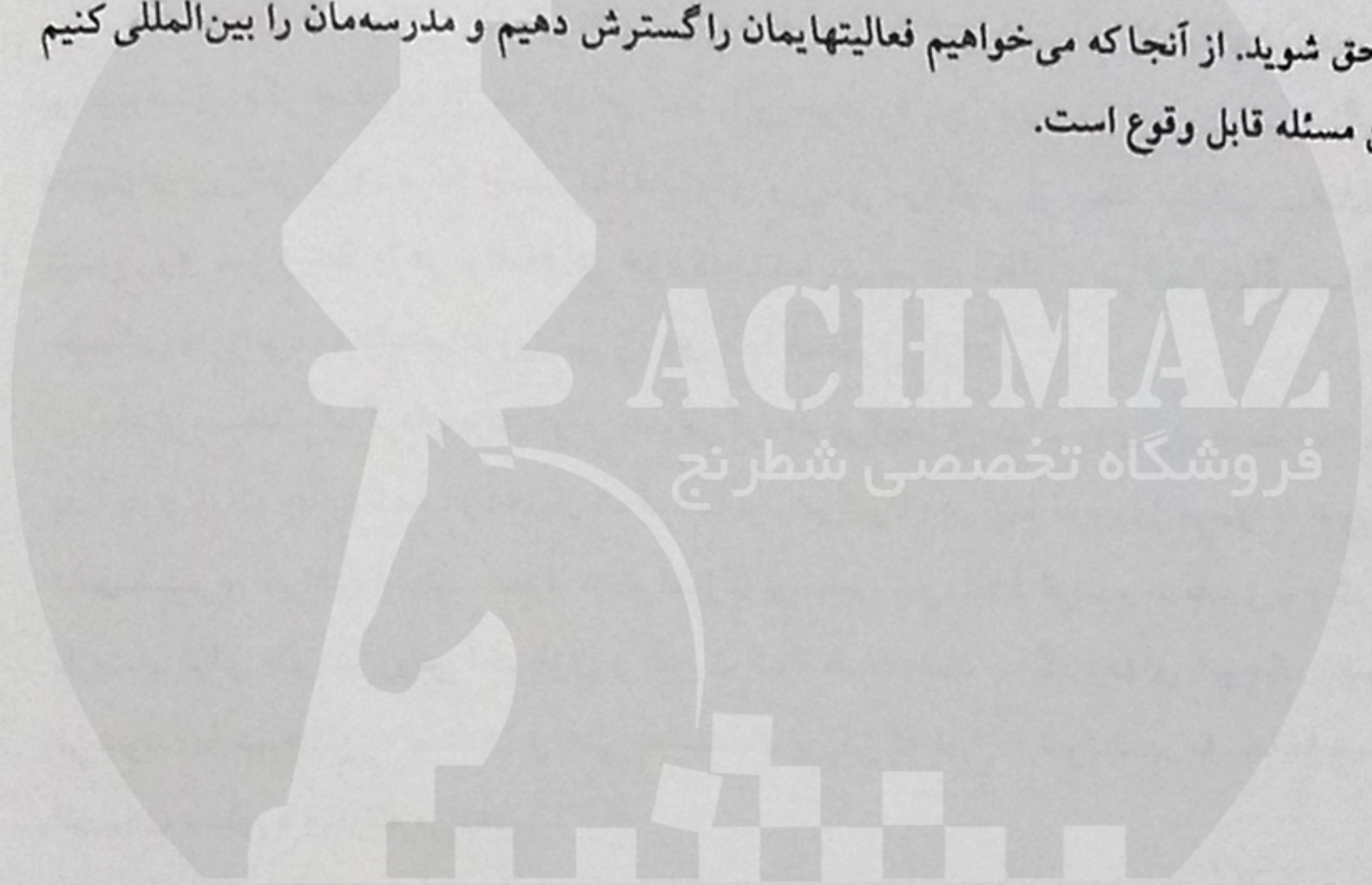
برنامه هر روز با حرکات ورزشی آغاز می شود که در آن نه تنها دانش آموزان، بلکه استاد بزرگ یوسوپوف و دیگر استادان نیز شرکت می کنند. این موضوع بهترین و مؤثرترین نمونه تأثیر فعالیتهای ورزشی برای مردم است. ما فعالیتهای ورزشی گوناگونی از جمله فوتبال، بسکتبال، تنیس روی میز و شنا را در برنامه های خود گنجانده ایم. برای نظارت بر فعالیتهای آمادگی جسمانی و روانی، روانشناسان ورزشی زیادی با ما همکاری دارند.

بعد از صبحانه شاگردان برای درس عمومی گردهم می آیند. درسها بر روی نوار ضبط شده اند و بعداً به صورت چاپ شده در اختیار شاگردان قرار می گیرند. در نیمه دوم روز درسها به صورت تخصصیتر و انفرادی است. معمولاً دانش آموزان براساس سن، نقاط قوت و ضعف و نوع شروع بازیهای تقویت روش آخربازی و تقویت قوه خلاقه شان به گروههای کوچک تقسیم می شوند. ما همچنین به استادان و حتی به استادان بزرگی که مایل به شرکت در مدرسه ما هستند خدمات مشاوره ای ارائه می دهیم.

مهمترین مسئله مربوط به تجزیه و تحلیل بازیهای شاگردان است. بچه ها به دقت از بازیهای خود یادداشت برمی دارند و بعد معلمان یادداشتهای آنان را تجزیه و تحلیل می کنند. این بازیها و تجزیه و تحلیلهای به عمل آمده به عنوان نمونه تمرینات در مدرسه نگهداری می شود. با ترکیب آنها و مشاهدات شخصی به عمل آمده توسط معلمان این امکان برای ما به وجود می آید که از نقاط قوت و ضعف بازی آنها مطلع شویم و نسبت به رفع آنها اقدام کنیم. به عنوان اساس این اقدام، تکالیف شاگردان را که همانا کار کردن بر روی بازیهایشان است تنظیم می کنیم.

مطمئناً این کارهای سنگین نیاز به ارائه امکانات رفاهی بالایی دارد. ما برای معلمان و دانش آموزان مدرسه اتاقهای راحت و غذاهای مطبوع و متنوعی تدارک دیده ایم. همچنین اوقات

فراغتی برای سرگرمی، تماشای ویدیو و دیگر مسائل برای آنها در نظر گرفته ایم. تمام دوره‌های درسی مدرسه ما موضوعی هستند. ترم اول مربوط به مشکلات اساسی و آموزش شطرنج است. ترم بعدی مربوط به تئوریهای شروع بازی و شکل‌گیری شروع بازی است. در ترم سوم ما آخربازی و روشهای تقویت تکنیک بازی را آموزش می‌دهیم و همزمان برنامه ترمهای آتی ریخته می‌شود. جدای از این مسئله که شطرنج‌باز از درسها و سمینارهای ما چه آموخته است، جزوهای در رابطه با مسائل آموخته شده دریافت می‌کند که حاوی موضوعات چاپ‌شده قبلی به انضمام موضوعاتی از دوره آموزشی است. این جزوه حاوی درسها و موضوعهای اضافی از ترم اول است. با فراگیری این موضوعات زمینه‌ای از روش کار ما به دست خواهید آورد و امیدوارم به نکات قابل توجه و مفیدی پی ببرید. شاید بخواهید روزی به مدرسه ما ملحق شوید. از آنجا که می‌خواهیم فعالیتهایمان را گسترش دهیم و مدرسه‌مان را بین‌المللی کنیم این مسئله قابل وقوع است.

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه

آرتور یوسوپوف

چه عواملی باعث می‌شوند که شطرنج‌باز موفق شود؟ در جواب این سؤال باید گفت که دو عامل اساسی «استعداد» و «تمرین مداوم» از همه مهمتر هستند، اما با استعداد بودن و تمرین مداوم هم کافی نیست. وضعیت جسمانی، جنگندگی و قدرت تمرکز در هنگام بازی عوامل مهم دیگری هستند که می‌توان از آنها نام برد. عامل دیگری که از اهمیت مشابهی برخوردار است توانایی انتخاب بهترین حرکت ممکن برای کسب نتیجه مطلوب است. ناگفته پیداست که این کار آنچنان ساده نیست. به همین جهت ما در ترم اول مدرسه جدید شطرنج دوورتسکی - یوسوپوف سعی داریم به شاگردان هنر تمرکز و تجزیه و تحلیل بازیهای خودشان را آموزش بدهیم. مطمئناً در راستای توانایی انتخاب حرکت و اعتماد به نفس، نیاز به اطلاعات دقیقی از طرز بازی آن شخص داریم. مؤلفان این کتاب عموماً اعتقاد دارند که مطالعه دقیق بازی خود اصل اساسی برای فردی است که می‌خواهد پیشرفت کند. بنابراین موضوع «تجزیه و تحلیل بازی خود» یک اصل محوری است. این کتاب حاوی نظریه‌های خاصی درباره چگونگی چنین تجزیه و تحلیل‌هایی است. از آنجا که بدون آگاهی از تاریخ شطرنج و میراث خلاق به‌جامانده از بازیکنان بزرگ گذشته نمی‌توان به نتایج خوبی رسید، سعی ما بر آن است که راههای مختلف استفاده از فرهنگ غنی شطرنج را نیز در اختیار خواننده قرار دهیم.

البته بحث در رابطه با موضوعاتی از قبیل «تجزیه و تحلیل بازیهای خود» یا «مطالعه نمونه‌های قدیمی» پایان‌ناپذیر است. فصول ۱، ۲، ۳، ۵ و ۸ در رابطه با موضوع اول و فصول ۳ و ۴ در رابطه با موضوع دوم از دیدگاههای مختلف بحث خواهد کرد. فصل ۶ به مانورهای اصلی با «شاه» اختصاص یافته است، ولی مانورهای غیر استاندارد در فصل ۵، در قسمتی از فصل ۸ و قسمتهای دیگری از کتاب نیز آمده است.

در اینجا لازم می‌دانم توضیح کوتاهی در رابطه با ساختار کتاب بدهم. در ابتدای هر فصل درسی از ترم اول مدرسه ما آورده شده است. هر کدام از این فصلها حاوی گفته‌های اساسی آن درس است.

حل تمرینات داده شده به علاوه موضوعات اضافی در آخر کتاب خواهد آمد. این ضمائم که با محتوای درسها ارتباط دارند مقالاتی است که نویسندگان این کتاب در نشریات شطرنج روسیه (در مجلات شطرنج در روسیه و ۶۴) به چاپ رسانده‌اند و در بعضی موارد این اضافات یا موضوعات تجدیدنظر شده مختص این کتاب است.

فصل مستقل ۷ شامل پیشنهادها و اندرزهای استادان بزرگ در رابطه با بهبود بازی شخصی است. البته فعالیت مدرسه ما به مطالعه درسها محدود نمی‌شود. بیشترین توجه به تجزیه و تحلیل بازی با یکدیگر، مشاوره انفرادی و تمرینهای خانگی شاگردان در مورد مسائل اختصاصی داده شده است. خواننده می‌تواند نکات مثبتی از تمرینهای خانگی که در فصل ۸ آمده است به دست آورد.

غرض نویسندگان تدوین کتابی بوده است که حاوی مطالبی جالب توجه و مفید برای خوانندگان باشد. امیدواریم که مطالب این کتاب نقش اساسی در جهت کمک به بهبود بازی خواننده داشته باشد. البته بهترین روشها اگر سرسری گرفته شوند و عملاً مورد استفاده قرار نگیرند مفید نخواهند بود. اما مطمئناً این کتاب برای بازیکنان متفکر محرکی برای رشد پویاست.

کتاب ما ادامه خواهد یافت. مدرسه ما اکنون ترم دوم خود را ارائه داده است که حاوی زمینه اصلی شروع بازی، شروعهای اصلی، روشهای یادگیری اصول شروع بازی، چگونگی تنظیم شروع بازی، ارتباط شروع بازی و وسط بازی و دیگر مسائل مرتبط با آن است. برنامه‌های ترمهای آینده شامل روشهای آخربازی، استراتژی وسط بازی، روشهای عملی بازی و دیگر مسائل مرتبط است. امیدواریم که بتوانیم نتایج حاصل از این دوره‌ها را در اختیار خوانندگان قرار دهیم.

هنر خوب بازی کردن در عرصه شطرنج مانند هنر درست زندگی کردن است. یافتن راهکارهای صحیح نیاز به کسب دانش و به کارگیری تجارب و توصیه‌های بزرگان این فن دارد.

مارک دوورتسکی یکی از مربیان و محققین بزرگ شطرنج است که در کتابهای خود کوشیده است به طور عملی به خوانندگان و شاگردانش راز چگونه مطالعه کردن و چگونه تمرین کردن را القا کند که این خود در پیشرفت هر شطرنج‌باز نقش مهمی دارد.

تدریس و مطالعه عمیق کتابهای دوورتسکی برای شطرنج‌بازان در سطح استادی توصیه شده است. من نیز گزیده‌ای از مطالب آنها را در کلاسهای تدارکاتی تیم ملی ایران به کار گرفته‌ام.

ترجمه این کتاب خودمند را به جامعه شطرنج ایران تبریک

می‌گویم.

خسرو هندی

WWW.ACHMAESTORE.IR